

Hoivakodin puhtauspalveluiden kehittäminen

Kaisa Törmälä

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2023

Palveluliiketoiminnan tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Palveluliiketoiminnan tutkinto-ohjelma
20MRESTO

TÖRMÄLÄ, KAISA:
Hoivakodin puhtauspalveluiden kehittäminen

Opinnäytetyö 43 sivua, joista liitteitä 5 sivua
Joulukuu 2023

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli luoda toimeksiantaja yritykselle hoivapalveluiden siivoussuunnitelma. Suunnitelman tuli olla käytännönläheinen ja sisällöltään sellainen, jossa kuvataan yksikön puhtauspalveluiden kokonaisuutta ymmärrettävällä tavalla.

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin haastattelemalla yrityksen työntekijöitä ja esihenkilöitä. Haastattelu työntekijöille toteutettiin kyselylomakkeen avulla. Esihenkilöiden haastattelua tehtiin ennen työn aloittamista ja kehittämistehtävän aikana. Haastatteluissa pyrittiin selvittämään erilaisia näkökulmia suunnitelman laatimiseen.

Teoriaviitekehityksessä hyödynnettiin sairaalasiivouksen, palveluasumisen ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) artikkeleita, kirjallisuutta ja ohjeistuksia. Teoriassa avataan hoivapalveluissa tarvittavan perushygienian lähtökohtia ja hoivapalveluissa tapahtuvan siivouksen peruselementtejä.

Kehittämistehtävässä lopputuloksena on siivoussuunnitelma, joka vastaa puhtauspalveluita nykytilanteessa. Suunnitelma palvelee nykyisiä työntekijöitä päivitettyillä ohjeistuksilla ja uusia työntekijöitä perehdyttämisen aikana. Tutkimuksessa käytetyt haastattelun tuloksista nousi selvä jatkokehittämisen tarve. Kehittämisen alueiksi nousivat ylläpito- ja perussiivouksen mitoitus ja puhtaustasojen hyödyntäminen palvelunkuvauksien ja laadun kehittämisen työvälineeksi.

Asiasanat: siivoussuunnitelma, hygienia, infektiontorjunta, laatu

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Hospitality Management

TÖRMÄLÄ, KAISA:
Development of Cleaning Services in a Nursing Home

Bachelor's thesis 43 pages, appendices 5 pages
December 2023

The aim of this thesis was to create a cleaning plan for care services for the client company. The plan had to be practical and have a content that describes the unit's cleanliness services in an understandable way.

The research of the thesis was carried out by interviewing employees and supervisors of the company. An interview with the employees was conducted using a questionnaire. An interview with the supervisors was conducted before the start of work and during the development task. The interviews sought to clarify different perspectives on the preparation of the plan.

The theoretical framework utilized the articles, literature and guidelines of the National Institute for Hospital Cleaning, Service Housing and Health and Welfare (THL). The theory opens the basics of basic hygiene required in care services and the basic elements of cleaning in care services.

The result of the development task is a cleaning plan that corresponds to the cleanliness services in the current situation. The plan will serve existing employees with updated instructions and new employees during orientation. There was a clear need for further development from the results of the interview used in the study. The areas of development included the dimensioning of maintenance and basic cleaning and the utilization of cleanliness levels as a tool for service descriptions and quality development.

Key words: cleaning plan, hygiene, infection control, quality

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	HOIVAKODIN HYGIENIAN LÄHTÖKOHDAT	7
	2.1 Käsihygienian merkitys	7
	2.2 Suojaimien käyttö	11
	2.3 Työjärjestys ja aseptiikka	12
3	HOIVAKODIN SIIVOUS	14
	3.1 Ylläpitosiivous ja siivousvälineet	14
	3.2 Lika ja valitut siivousmenetelmät	15
	3.3 Siivousaineiden valinta	16
	3.4 Puhtauden seuranta ja laatu	18
	3.5 Siivoustyön mitoitus	21
4	TOIMINTAYMPÄRISTÖ	24
	4.1 Yritys – X:n kuvaus	24
	4.2 Lähtötilanteen kuvaus	24
	4.3 Yksikön erityispiirteet	26
5	SIIVOUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN	27
	5.1 Haastattelun tulokset	27
	5.2 Siivousohjeiden päivitys ja palaverin tulokset	30
	5.3 Valmis siivoussuunnitelma	32
6	POHDINTA	34
	LÄHTEET	36
	LIITTEET	39
	Liite 1. Haastattelu kysymykset	39
	Liite 2. Yritys-X siivoussuunnitelma sivu 1	40
	Liite 3. Yritys-X siivoussuunnitelma sivu 2	41
	Liite 4. Yritys-X siivoussuunnitelma sivu 3	42
	Liite 5. Yritys-X siivoussuunnitelma sivu 4	43

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli luoda toimeksiantaja yrityksen hoivapalvelun yksikköön siivoussuunnitelma ja samalla päivittää olemassa olevia siivousohjeita. Kohdeyrityksellä on useampi hoivapalvelun yksikkö. Yrityksen sisällä jokainen yksikkö vastaa oman siivoussuunnitelman ja ohjeistuksen laatimisesta talon tarpeiden mukaisesti. Toimeksianto lähti omasta mielenkiinnosta päästä hyödyntämään jo saatua asiantuntijakokemusta työsuunnitelmien laatimisesta ja halusta päästä kehittämään nimenomaan hoivapalveluiden puhtauspalveluita.

Tehotetussa palveluasumisen yksikössä asuu iäkkäitä ja usein myös monisairaita, jotka eivät pysty huolehtimaan siivouksesta tai tarvittavasta hygieniasta itse. Hoivakotien palveluasumisen yksiköissä puhtaudesta ja hygieenisyydestä vastaa moniammatillinen tiimi. Jokainen työtehtävä vaatii perushygienia käytäntöjen osaamisen. (Mäkelä & Meriö-Hietaniemi 2020). Puhtaanapito tuotetaan joko ostopalveluna tai yrityksen omien puhtausalan ammattilaisten voimin. Hyvä käsihygieniä, ammattitaitoinen henkilökunta, hyvin suunnitellut työt ja oikea työjärjestys työtä tehtäessä estävät infektioiden leviämisen. (Valkosalo & Koskinen 2020). Puhtaat, huolitellut ja siistit tilat vaikuttavat lisäksi viihtyvyyteen, jolla luodaan asukkaille turvan tunnetta.

Hoivakodin puhtaanapito on tärkeä osa toimivaa hoivapalvelua. Tähän kokonaisuuteen kuuluvat asukashuoneiden, jakelukeittiön ja yleisien tilojen puhtaanapito (Valkosalo & Koskinen 2020.) Hyvän hygieniatason saavuttamiseksi tulee olla kattava siivoussuunnitelma, josta ilmenee kaikki olemassa olevat tilat, puhtaanapidon tiheys, käytetyt puhdistusaineet, menetelmät ja jätehuollon ohjeistus. (Aittola & Keränen 2018). Tässä työssä keskitytään asukashuoneistoissa ja yleisissä tapahtuvaan puhtaanapitoon. Keittiölle on luotu oma omavalvontasuunnitelma ja siivoussuunnitelma aiemmin kesällä 2023.

Kehittämistehtävässä hyödynnettiin teoriaviitekehyksen aineistoa, olemassa olevia siivousohjeita, vanhoja siivoussuunnitelmia, muiden yksiköiden olemassa olevia siivoussuunnitelmia, yrityksen henkilöstön haastattelua ja syksyllä pidettyä tukipalvelutyöntekijöiden palaveria, joissa sovittiin raameja uusille ohjeistuksille.

Siivoussuunnitelmaa ja ohjeistuksia on hyvä jatkossa päivittää muutoksien myötä ja paikkansa pitävyyttä tulee arvioida säännöllisesti henkilökunnan toimesta.

2 HOIVAKODIN HYGIENIAN LÄHTÖKOHDAT

Tässä luvussa käsitellään hoivakodin hygienian lähtökohtia. Päälähteenä on käytetty Valkosalon & Koskisen (2020) kirjoittamaa Kodinomaista palveluasumista hygieenisesti kirjaa ja THL:n antamia ohjeistuksia. Kirjassa ja ohjeistuksissa nostetaan esille hygienian merkitys sairaalassa ja palveluasumisen yksiköissä. Turvallinen ja hygieeninen ympäristö kuuluu kaikille.

2.1 Käsihygienian merkitys

Sosiaalihuollon hygieniakäytäntöjen lähtökohtana on tartuntatautilain mukaan tapahtuva suunnitelmallinen hoitoon liittyvä infektioiden ehkäisy. Tähän kuuluvat tavanomaiset varotoimet kuten hyvä käsihygienia, suojainten käyttö ja oikeat työtavat. (Tavanomaiset varotoimet ja varotoimiluokat 2022.) Erilaisia hygieniaohjeistuksia luodaan alueellisesti eri sairaanhoitopiireissä, joita hyödynnetään sosiaalilaitoksissa hygieniahoitajan opastamana oikeanlaisiin ohjeistuksiin. Kyseiset ohjeet on luotu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ohjeistuksien pohjalta. Pohjimmiltaan palveluasumisen ohjeistukset pohjautuvat THL:n koostamiin erilaisiin ohjeistuksiin eri tartuntojen leviämisen varalle, joita tulkitsevat sairaanhoitopiirin hygieniahoitajat. (Valkosalo & Koskinen 2020, 11–12.)

Hygieniavaatimuksia kirjataan sosiaalipalveluiden omavalvontasuunnitelmaan, joka sisältää tarkat selvitykset hygieniakäytännöistä. Sosiaalilaitoksien omavalvontasuunnitelma tulee sisältää koko talon toiminta. Puhtauden hallinnan osalta on kirjattu käsihygieniaan liittyvä ohjeistus, mahdollisten epidemiatilanteiden hallinta, suojainten oikeanlainen käyttö, ylläpitosiivous, tekstiilihuolto, tilat ja käytettävissä olevat koneet ja laitteet (Lindberg & Oja-Lipasti 2018.) Asukas on kaiken toiminnan keskiössä (Kuvio 1.). Toiminnan omavalvontaan kerätään tarvittavat ohjeistukset ja suunnitelmat, johon sisällytetään kaikki ympärillä oleva toiminta, joka edesauttaa asukkaan kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Valkosalo & Koskinen 2020, 17.)

KUVIO 1. Omavalvonta kattaa kaiken toiminnan (Valkosalo & Koskinen 2020, muokattu).

Henkilökohtainen hygienia kattaa säännöllisen peseytymisen, suu- ja intiimihygieniasta huolehtimisen kuten hiuksien, viiksien ja parran säännöllisen pesun. Työpaikalla käytetään aina puhtaita työvaatteita. Työntekijän velvollisuuksiin kuuluu käyttää oikeanlaista työ- ja suojavaatetta töissä. (Mäkelä & Meriö-Hietaniemi 2020). Se suojaa työntekijää liialta ja estää nimenomaan työntekijästä lähtöisin olevien hiukkasten likaannuttamasta ympäristöä (Valkosalo & Koskinen 2020, 30). Pesulapalvelu mahdollistaa useamman vaatekerran, jotta tarvittaessa voidaan vaihtaa, vaikka keskenvuoron puhdas työvaate.

Kaulakoruja, kelloja, aktiivisuusrannekkeita tai sormuksia ei työaikana tulisi käyttää, koska tämä vaikeuttaa hyvän käsihygienian toteutumista. (Käsihygieniaohjeet ammattilaisille 2023). Kynnet tulee pitää lyhyenä ja kynsinauhat tulisi olla hyvässä kunnossa, sillä kynsien alle kertyy suuri määrä mikrobeja. Kynsien tulisi olla lyhyet jo hoitotilanteita ajatellen, koska asukkaan kanssa ollaan ihokosketuksessa useita kertoja päivässä (Valkosalo & Koskinen 2020, 34). Kynsilakkaa, rakennekynsiä tai geelilakkausta ei tulisi käyttää työpaikalla, jossa käytetään paljon käsihuhuhteita. Käsihuhuhte kuluttaa lakkauksen pintaa ja näin ollen mikrobit jäävät helpommin lakkaukseen käsien pesusta huolimatta. Lakkauksen kuluessa tai murtuessa mikrobit jäävät helpommin kynnen pinnalle ja näin ne leviävät helpommin myös ympäristöön (Tavanomaiset varotoimet ja varotoimiluokat 2022.)

Artikkelissa Hygieniapuutteisiin puuttuminen kirjoitetaan hyvin sääntöjen noudattamisesta, jos työkaverin toiminta vaarantaa joko potilasturvallisuutta tai työturvallisuutta tai molempia, tähän on syytä puuttua. Esihenkilön rooli korostuu tilanteessa, koska työntekijöitä kuuluu ohjata, neuvoa ja kannustaa yhdessä sovittujen pelisääntöjen noudattamiseen. Hygieniaohjeistukset tulee käydä läpi heti perehdytyksen yhteydessä ja väliajoin näihin ohjeistuksiin tulee palata yhteisissä tiimipalavereissa. Ennen kaikkea ongelma tilanteen ilmentyessä tulee etsiä ratkaisua yhdessä keskustelemalla. (Leskinen 2020.)

Yleisesti tiedostetaan käsihygienian merkitys tartuntojen torjuna, mutta käytäntöön vieminen on kuitenkin osin puutteellista. Työpaikalla työtehtävät vaihtuvat nopeasti ja käsihygieniaan ei välttämättä kiinnitetä kiireessä huomioita. Tärkein yksittäinen tartunnan torjuntakeino on hyvä käsihygienia, joka oikein toteutettuna suojaa sekä potilaita, että henkilökuntaa tartunnoilta. (Valkosalo & Koskinen 2020, 21.) Kaikkeen potilastyöhön sekä siivouksen, ruoan ja lääkkeiden käsittelyyn osallistuvien on hallittava huolellinen käsien desinfektio ja pesu (WHO 2009). Terveystieteissä toimivien työntekijöiden oma asenne, sekä toiminta esimerkiksi kautta vaikuttavat käsihygienian toteutumiseen työntekijän omassa työympäristössä (Käsihygieniaohjeet ammattilaisille 2023).

Kosketustartunta on yleisin terveydenhuollossa tapahtuvien tartuntojen leviämistapa. Kosketustartunta tapahtuu usein hoitotilanteissa, joissa kosketaan henkilön ihoa. Tässä tilanteessa käsien kontaminaatio tapahtuu helposti. Käsissä olevat mikrobit säilyvät hyvin. Huonon käsihygienian myötä mikrobit siirtyvät edelleen käsien välityksellä ympäristöön, muihin potilaisiin sekä hoito-, että siivousvälineisiin (Käsihygieniaohjeet ammattilaisille 2023). Kosketustartunta voi tapahtua kahdella eri tavalla: suorasti tai epäsuorasti. Suorassa eli välittömässä tartunnassa mikrobit siirtyvät suoraan henkilöstä toiseen kosketuksen välityksellä. Epäsuorassa eli välillisessä tartunnassa mikrobit siirtyvät kontaminoituneen henkilön välityksellä ympäristöön, tai hoito- ja tutkimusvälineisiin. Näistä mikrobit siirtyvät edelleen eteenpäin muihin henkilöihin (Valkosalo & Koskinen 2020, 32–34.)

Hyvä käsihygienia ehkäisee kosketustartunnan vaaraa. Kätet tulisi desinfioida alkoholipitoisella käsihuuhteella ennen ja jälkeen hoitotoimenpidettä tai potilaan

koskettamista (Kuvio 2.). Kädet tulisi desinfioida myös ennen ja jälkeen suojakäsineiden laittoa ja riisumista. (Valkosalo & Koskinen 2020, 13). Tarvittaessa tulisi käyttää apuna suojakäsineitä ja instrumentteja. Aina tulisi välttää tarpeetonta ympäristön koskettamista (kuten työtasot, koneet, siivousvälineet, tarvikkeet). Mikäli joudutaan koskettamaan ympäristöä, varmistetaan, käsien desinfiointi myös tämän toimenpiteen jälkeen. Työskentely tulisi suunnitella siten, että aloitetaan puhtaimmasta ja edetään likaisempaan päin. (Käsihygieniä ohjeet ammattilaisille 2023.)

KUVIO 2. Muistisäännöt hyvään käsihygieniaan. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023, muokattu)

Käsihygienian perustana on terve ja ehjä iho. Terveen iho merkitys korostuu hoivakodeissa, koska asukkaan kanssa ollaan kosketuksissa paljon ilman suojakäsineitä (Valkosalo & Koskinen 2020, 11–12). Ihon tulisi olla ehjä, koska se estää mikrobien siirtymistä ja on myös helpompi pitää puhtaana. Työtehtävien välissä pestään paljon käsiä ja käytetään käsihuuhdetta. Tämä kuivattaa ihoa nopeasti, eli mahdollisuuksien mukaan tulisi käyttää käsivoidetta säännöllisesti. (Pysäytä käsi-ihottuma 2023.) Kuivasta ihosta irtoaa solukkoa ja tämän mukana irtoaa myös haitallisia mikrobeja. (Tavanomaiset varotoimet ja varotoimiluokat 2022.)

2.2 Suojaimien käyttö

Suojaimien käyttö on tarkoitettu suojaamaan työntekijää ja palvelukodin asukasta. Terveysturvallisuus- ja työturvallisuuslait sekä elintarvikelainsäädäntö määrittävät työvaatetuksen käyttöön tulevat raamit. Työnantajan velvollisuus on hankkia työ- ja suojavaatteet työntekijöiden käyttöön. (Mäkelä & Meriö-Hietaniemi 2020). Suojakäsineet ovat hoito- ja siivoustyössä eniten käytetyt suojaimet. Muita henkilökohtaisia suojaimia ovat mm. suojatakki ja esiliina, jotka suojaavat henkilön työvaatteita likaantumislta ja näin estetään tartuntojen leviäminen asukkaasta työntekijään tai työntekijästä asukkaaseen. Suu- ja nenäsuojuksen tarkoituksena on suojata työntekijää ja asukkaita pisaratartunnoilta. (Tavanomaiset varotoimet ja varotoimiluokat 2022.) Silmiensuojaimet estävät pisaroiden ja roiskeiden menemästä silmään ja estävät vahingossa kädellä koskettamisen siivousta tai toimenpidettä tehtäessä. (Mäkelä & Meriö-Hietaniemi 2020).

Siivous- ja hoitotehtäviä tehtäessä tulisi muistaa, että suojakäsineitä käytetään vain tarvittaessa esim. siivousaineita annosteltaessa, wc-tiloja siivotessa tai veri- ja eritekontaminaation välttämiseksi. Suojakäsineet riisutaan heti siivouksen tai toimenpiteen jälkeen ja nämä tulisi laittaa asianmukaiseen roska-astiaan. (Mäkelä & Hietaniemi 2020). Kädet tulee pestä tai desinfioida käsineiden vaihdon yhteydessä. Ihon ollessa terve ei suojakäsineitä tarvita, kun kosketaan asukkaan tervettä ihoa, jaetaan ruokaa tai käsitellään puhdasta pyykkiä. Tässä oleellisinta on hyvän käsihygienian noudattaminen ja käsien desinfioimisen muistaminen. (Valkosalo & Koskinen 2020, 37.)

Kestokäyttöisiä suojakäsineitä käytetään myös jonkin verran wc-tiloja pestäessä, näissä tulee muistaa samat asiat kuin hyvässä käsihygieniassa. Käsineet pestään ja kuivataan huolellisesti ennen seuraavaan työtehtävään siirtyessä. Käsi-neisiin ei käytetä käsihuuhdetta, tämä haurastuttaa suojakäsineitä ja lika tarttuu paremmin käsineen pintaan. (Valkosalo & Koskinen 2020, 39.) Kestokäyttöiset suojakäsineet ovat aina henkilökohtaiset ja näille tulisi määritellä käyttöä varten aikamäärä. Suojakäsineet kuluvat nopeasti käytössä ja menettävät näin hygieenisyytensä nopeasti. Olisi hyvä merkitä päivämäärä ja kellon aika käyttöä varten.

yhteydessä. Hoivapalveluissa yleisesti on ollut käytössä, että kerrallaan kestokäsineitä tulisi käyttää yhtäjaksoisesti vain puoli tuntia. (Valkosalo & Koskinen 2020, 39–40.)

2.3 Työjärjestys ja aseptiikka

Siivouksen tavoitteena on luoda turvallinen, terveellinen, puhdas ja hygieeninen ympäristö asukkaille, vieraileville omaisille ja siellä työskentelevälle henkilökunnalle. (Valkosalo & Koskinen 2020, 52). Suomen lääkärilehden artikkelissa: "Aseptiikka lähihoitajien koulutuksessa ja kokemukset työssäoppimisessa – "Aseptiikka jupinaa" todetaan palveluasumisen ja pitkäaikaisyksiköiden aseptiikan olevan laajasti keskustelu aihe. Työssä oppijoiden kokemukset työelämästä kertovat työpaikkojen työntekijöiden noudattavan eritavoilla ohjeistuksia. (Eronen 2016). Asukashuoneistoihin saatetaan mennä ilman kunnollista käsien desinfiointia, mutta asukashuoneesta pois tullessa käsihygienia toteutuu hyvin. Tämä on vain yksi keskustelussa noussut esimerkki. Tuloksissa pohdittiin pitkäaikaisyksiköiden kodinomaisuuden sekoittavan näiden rajan, koska pitkäaikaisyksiköt ovat sairaalan ja kodin välimuoto. Samalla ne ovat laitoksia, joissa työskentelee useita eri henkilöitä, jotka hoitavat alun perin vieraita asukkaita. Tästä syystä kaiken toiminnan lähtökohtana tulee olla aseptinen työskentely. Jokaisen työntekijän on osattava tavanomaiset varotoimet asukkaiden siivous- ja hoitotoimenpiteissä. (Eronen 2016.)

Hyvän käsihygienian lisäksi on hyvä muistaa aseptiset työtavat kaikessa toiminnassa. Aseptiikalla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä tai toimintatapoja, joilla pyritään ehkäisemään tartunnan saantia ja infektiioon sairastumista. Aseptiikan tavoitteena on ehkäistä infektioiden synty ja suojata ihmistä mikrobirtunnalta. (Aitola & Keränen 2018.) Pääajatuksena edetä puhtaasta likaisempaan. Myös asukkaiden hoito- ja siivousjärjestyksen suunnittelu tulisi toteuttaa niin, että infektoitunut asukas hoidetaan listan viimeisenä. (Lindberg & Oja-Lipasti 2018.) Siivoussuunnitelmassa työtehtävät tulisi järjestellä sillä tavalla, että ensin siivotaan puhtaammat huoneet ja tästä edetään likaisempiin huoneisiin. Asukas huoneistossa siivotaan ensin huone ja tämän jälkeen asukas wc-tila. (Valkosalo & Koskinen 2020, 55.)

Kertauksena tavanomaisista varotoimista (THL) nousevat siivoukseen erityisesti huomioitavat asiat kuten käsihygienian noudattaminen, eritetahrojen poistaminen ja siivoustyön oikea työjärjestys. (Tavanomaiset varotoimet ja varotoimiluokat 2022). Likaa poistetaan pinnoilta puhtailla ja ehjillä siivousvälineillä. Puhdistusaineita käytettäessä huomioidaan poistettava lika, pintamateriaali ja valitaan tarkoitukseen sopiva puhdistusaine. Desinfiioivia käytetään vain tarvittaessa. (Aittola & Keränen 2018.) Siivouksessa pyritään toimimaan siivoussuunnitelman ja ohjeistuksien mukaisesti, jolloin siivous on järjestelmällistä ja tehokasta. Tällä estetään tehokkaasti mikrobien leviäminen ja estetään biofilmin muodostuminen pinnoille. (Viinikka & Puska 2015, 54.)

3 HOIVAKODIN SIIVOUS

Tässä luvussa perehdytään hoivakodin siivouksen toteuttamiseen. Osioissa käydään läpi ylläpitosiivouksessa tarvittaviin siivousvälineisiin, siivousaineisiin, siivousmenetelmiin, puhtauden laadun hallintaan ja mitoitukseen. Lähdemateriaalina on käytetty puhtausalan kirjallisuutta, artikkeleita ja tutkimuksia.

3.1 Ylläpitosiivous ja siivousvälineet

Ylläpitosiivous on määritelty olevan säännöllistä sopivin väliajoin tapahtuvaa siivousta, jota tehdään käsi- ja konemenetelmin. Siivous on määritelty siivoussuunnitelmaan, palvelunkuvaukseen tai työhohjeisiin. (Inkeröinen 2021, 67.) Siivouksen tavoitteena on ylläpitää asiakkaan kanssa sovittua puhtaustasoa. Puhtausalan ammattilaisen tehtävässä on tärkeitä, että noudatetaan hyvää käsihygieniaa ja työ toteutetaan aseptista työjärjestystä noudattaen puhtailla- sekä tarkoituksenmukaisilla välineillä ja menetelmillä. Siivouksessa tarkoituksena on poistaa pinnoilta pöly, lika ja niiden mukana tartuntoja aiheuttavat mikrobit. Tavoitteena on luoda puhdas, toimiva ja turvallinen hoito- ja työympäristö. (Leskinen 2021.) Perussiivous palvelulla on tarkoitus palauttaa siivottaviin kohteisiin sovittu puhtaustaso, joihin ei enää riitä ylläpitosiivous. Perussiivouksessa käytetään enemmän aikaa, vahvempia puhdistusaineita ja hyödynnetään koneista saatua mekaniikkaa (Inkeröinen 2021, 67–68.)

Valkosalo (2023) toi tutkimuksessaan ilmi, että siivoustyö on keskiraskasta työtä, jossa tutkitusti on erilaisia riskitekijöitä tuki- ja liikuntaelinoireiden syntymiseen. Työssä tulee paljon erilaisia kuormitustekijöitä mm. kiire, yksitoikkoiset työtehtävät, huonosti suunniteltu työrytmi, huonot siivousvälineet ja väärät työtavat. Siivoustyön fyysiseen kuormitukseen voidaan vaikuttaa juuri näillä menetelmä ja työväline valinnoilla (Valkosalo 2023). Tutkimuksen mukaan on hyvin ratkaisevaa, osaako siivooja itse valita oikean työvälineen ja menetelmän eri tilanteissa. Siivousvälineet tulisi olla monikäyttöisiä, joita voidaan hyödyntää eri käyttötarkoi-

tuksiin ja erilaisten tilojen puhdistukseen. Työvälineen tulisi mahdollistaa hyvä ergonomia, joten tulevia hankintoja tehdessä tulisi huomioida ergonominen suunnittelu taloudellisuuden rinnalla (Valkosalo 2023.)

Hyvät ja toimivat siivousvaunut ovat välttämätön hankinta hoivakodin yksikössä. Nämä tulisi valita käyttötarkoitukseen siten, että vaunut eivät ole liian pienet tai liian suuret. Siivouksen aikana kerättävät roskat ja yksikön jäteohjeistukset vaikuttavat omalta osaltaan siivousvaunun valintaan, jotta saadaan kaikki lajiteltava materiaali yhdellä kerralla vaunun sisälle. Irrotettavalla jätekehikolla saadaan aikaan käyttömukavuutta, jos jäte painaa paljon, on säkki helppo irrottaa kehikon kanssa. Tarvikekoreja täytyy olla riittävästi käyttöliuospulloille, astiaharjoille, raapoille ja mahdollisille siivoustyönohjeille. Ergonomiaa ajatellen siivousvaunuissa olisi hyvä olla säädettävät kahvat, jotta eripituiset siivoojat voisivat säätää työntäsoa haluttuun. (Inkeröinen 2021, 91–93.)

3.2 Lika ja valitut siivousmenetelmät

Lika määritellään puhtausalan sanastossa (SFS 5967 2010) määritelmän mukaan ”lika on, pinnoilta erilaisin puhdistusmenetelmin poistettavissa oleva, pinnan käyttötarkoitusta haittaava aine.” Lika on näkyvää, mutta se voi olla myös näkymätöntä mikrobiliikaa. (SFS 5967 2010,4). Siivoustyötä tehtäessä ja menetelmiä valittaessa tulisi miettiä poistettavaa likaa, tilan käyttötarkoitusta ja tilassa olevia pintamateriaaleja. Lian ja pintamateriaalin tunnistamisen ohella oikean siivousmenetelmän valitseminen (Kuvio 3.) on oleellinen osa työn laadukkaaseen lopputulokseen pääsemisessä. Puhdistusmenetelmissä vaihtelee tarvittu kemia ja vedenmäärä. Pintamateriaalien tuntemus korostuu oikeaa kemialla eli puhdistusainetta valittaessa. Täytyy tietää, kuinka hyvin materiaali kestää puhdistusainetta, mekaniikkaa ja vettä. (Puska & Viinikka 2015, 54–56; SFS 5967 2010,5.) Menetelmää valittaessa on hyvä huomioida veden määrä myös kuormituksen, taloudellisuuden ja ympäristön vuoksi. Likatyypin ja pintamateriaalin vaikuttavat valintaan. (Kääriäinen 2021, 69–70.)

KUVIO 3. Puhdistustapahtuma ja siivousmenetelmän valinta. (Puska&Viinikka 2015, muokattu).

Puhdistustapahtumassa siivooja tarvitsee kaikkia sinnerin ympyrässä kuvattuja vaikuttavia tekijöitä (kuvio 3.), jos yhtä tekijää vähennetään, joudutaan lisäämään jotain toista tekijää tilalle. Vesi on tärkeä osa kemialla, joka kostuttaa puhdistettavan pinnan ja samalla liottaa olemassa olevaa likaa. Lämpötilalla vaikutetaan lian irtoamiseen ja samalla voidaan tehostaa puhdistusaineen tehoa. Puhdistusaineen valintaan vaikuttavat lian laatu. Puhdistusaineen tärkein tehtävä on irrottaa lika. Mekaniikalla, kuten siivousvälinettä tai konetta käyttämällä irrotetaan likaa tehokkaasti. Puhdistustapahtuman toteutumiseen ja lian poistoon tarvitaan erimäärä aikaa lian laadun mukaan, jos lika erityisen kiinnittynyttä, aikaa tarvitaan paljon. Vaikutusajalla parannetaan lian poistoa. (Puska & Viinikka 2015,54.)

3.3 Siivousaineiden valinta

Puhtausalan sanasto SFS 5967 määrittelee, että ” siivousaine on pintoja puhdistava, suojaava tai hoitava aine, kun taas puhdistusaine likaa irrottava aine, jonka teho perustuu pääasiassa joko tensideihin, emäksiin, liuotteisiin, happoihin tai näiden lisäksi myös muihin tehoaineisiin.” (SFS 5967 2010,8.) Siivousaineiden määrittelyä voidaan jatkaa pH-arvon ja kohteen mukaan määrittelyllä. Markkinoilta löytyy valtava määrä erilaisia siivousaineita, jotka ovat tarkoitettu pintojen

puhdistukseen, hoitoon ja suojaamiseen. Siivoojan on tärkeää tunnistaa ja varmistaa siivousaineiden teho, käyttöturvallisuus sekä vaikutukset pintamateriaaleille ja ympäristöön. Tietoa löytyy helposti siivousaineen pakkausmerkinnöistä, tuotteen valmistajan nettisivuilta, käyttöturvallisuustiedotteesta ja tuote-esitteestä. Kyseisessä käyttöturvallisuustiedotteessa on koosteena tuotteen turvallisuusnäkökohdista tarkka seloste, tämä tulee löytyä työpaikalta joko paperisena tai sähköisessä muodossa. Ohjeistuksena työpaikoilla on tutustua ohjeisiin huolellisesti tuotteen vaarallisten ominaisuuksien vuoksi, ensiapuohjeiden ja suojain suositusten vuoksi. (Valkosalo 2022, 75.)

Palveluasumisen yksikössä käytetään heikosti emäksistä puhdistusainetta päivittäiseen siivoukseen. Tällä tarkoitetaan yleispuhdistusainetta, jolla voidaan puhdistaa lähestulkoon kaikkia pintoja. Hygienian varmistamiseksi käytetään yleispuhdistusaineiden lisäksi desinfioivia puhdistusaineita veri- ja eritetahrojen poistoon. (Heikkinen & Kainulainen 2016.) Tarvittaessa käytetään myös saniteettitilojen puhdistukseen erillisiä saniteettipuhdistusaineita, tähän vaikuttaa mm. vedenlaatu alueella. Puhdistusaineen pH-arvo on hapan (pH 2–5,9) tai vahvasti hapan (pH 0–1,9), tällä tavalla halutaan ennalta ehkäistä kalkkisaostumien syntymistä. Kylpyhuoneissa ja saunoissa käytetään tarvittaessa emäksistä (pH 10,1–11) tai vahvasti emäksistä (pH 11,1–14), tällä poistetaan mahdollista rasvalikaa. (Puska & Viinikka 2015, 57.)

Siivousaineiden annostelu tulisi tehdä aina mittaamalla. Oikealla annostuksella saadaan parempi lopputulos, huolehditaan työturvallisuudesta, säästetään aikaa, ympäristöä ja rahaa. (Puska & Viinikka 2015). Annosteluun puhtausalan sanasto SFS 5967 määrittelee käyttöön erilaisia mittausvälineitä, kuten automaattiannostelijat, annostelupumput, annostelukorkit tai mitta-astiat. (SFS 5967 2010, 12). Puhdistusainetta kaatamalla summittain annostelun sijaan johtaa vain huonoon lopputulokseen. Liian vähän annosteltuna lika ei välttämättä irtoa pinnalta halutulla tavalla. Liika annostelussa haittavaikutuksia on useita. Pintamateriaali voi vahingoittua, puhdistusaine vaahtoa pesun aikana ja huuhtelun tarve kasvaa, tehoaineiden vaikutus huononee, huuhtelu tehdään huonosti ja pinnalle jää puhdistusainetta jättäen pinnan liukkaaksi. (Peltonen 2018.)

Ruotsin tuoterekisterin, jota ylläpitää Ruotsin kemikaalivirasto (KemI) mukaan puhdistusaineisiin liittyvät tapaturmat ovat joka vuosi pysyneet kasvussa. Terveystieteiden, majoitus- ja ravitsemisala sekä teollisuus ovat jakamassa kärkeä tapaturmien ja ammattitautien tilastoissa. Vuonna 2020 ammattitautitapaukset moninkertaistuivat, mutta tapaturmat kemikaalien kanssa vähentyivät, joka saattaa johtua Covid-19 suojainten käytön muututtua. Tutkitusta materiaalista korostuivat erityisesti silmäperäiset vammat, jotka johtuivat puhdistusaineiden huolimattomasta käytöstä. Mainituilla aloilla käsitellään ärsyttäviä tai syövyttäviä puhdistusaineita. (Kathare, Julander, Erfani & Schenk 2022.) Tämä kertoo huolestuttavasti siitä, etteivät työntekijät ole noudattaneet annettuja ohjeistuksia. Siivouksessa tulisi erityisesti siis huomioida tarvittavien suojamien käyttö siivousaineita käytettäessä, kuten suojakäsineet ja silmäsuojaimet (Puska & Viinikka 2015, 41).

3.4 Puhtauden seuranta ja laatu

Siivoustyön tavoitteena on poistaa pinnoilta likaa, joka parantaa hoidettavan pinnan ulkonäköä ja hygieenisyyttä. Tavoitteen tuloksena on toimiva ja turvallinen ympäristö. (Aittola & Keränen 2020). Puhtaanapitoa suoritetaan asiakkaan kanssa sovitun laatuvaatimuksien mukaan ja tätä seurataan erilaisilla mittareilla. Yksi tärkeimmistä on aistinvarainen arviointi, joka tulee luonnostaan työtä tehtäessä, mutta myös ulkopuoliset henkilöt arvioivat laatua päivittäin. (Alm, Einimö, Kela, Koukkari & Yrjösalu 2015.) Visuaalisella eli aistinvaraisella arvioinnilla tarkoitetaan silmämääräisesti tehtyä arviointia, jolla arvioidaan näkyvän lian määrää satunnaisesti tai määrämuotoisesti esimerkiksi INSTA 800 standardin avulla. INSTA 800 on pohjoismaainen standardi, joka on kehitetty teknisen laadun mittaustyökaluksi. (Korpelainen 2021). Toinen paljon käytetty laatuvaatimusta määrittävä on KiinteistöRYL 2009. Kyseessä on kiinteistöalan yhtenäinen kuvaus kiinteistöpalveluiden yleisistä laatuvaatimuksista. (Puska & Viinikka 2015, 16).

Siivouksen laadun varmistamiseksi on kehitetty INSTA 800- standardi. Standardissa määritellään siivouksen teknisen laadun arviointiperusteita, jotka helpottavat palvelun ostajia ja tarjoajien yhteistyötä. (SFS-INSTA 800-1:2019) Standardin avulla voidaan määrittellä pintaryhmät, kohteet, likaryhmät, likatyypit, kriteerit ja

teknisen laadun tarkastelumenettely. Pintaryhmiksi määritellään olevan lattia, huonekalut, kiintokalusteet, seinät ja katto. Likaryhmiä on vain kaksi. Ryhmä 1 kattaa roskat, irtolian, pölyn ja tahrat. Ryhmä 2 on joko kuivaa tai märkää likaa ja sitä on suurella alueella. Laatutasoja määrittäessä on kuusi (0–5). Annettu laatutaso kertoo sallitun lianmäärän. Standardia voidaan hyödyntää monella eri tavalla, myös mitoittamisen yhtenä apuvälineenä. Standardin mukaista laadunhallintaa voidaan hyödyntää kouluttamalla esihenkilöitä ja siivoushenkilöstöä. (Cost Effective, Need Based Cleaning – INSTA 800 2022.)

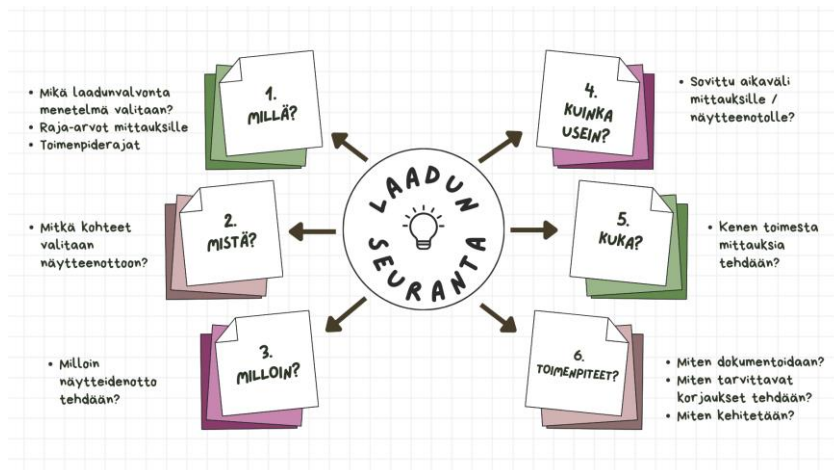
Lisäksi on olemassa yleiset laatuvaatimukset määrittävä Kiinteistö RYL 2009. (Puska & Viinikka 2015, 16). Kyseisessä teoksessa määritetään kiinteistöpalveluille yleiset laatuvaatimukset. Puhtaustasot on luotu numeraalisesti 1–5, joista numero 5 kuvaa puhtainta tilaa. Tämä tila on määritelty olevan esim. terveydenhuollon toimenpidehuone tai laboratoriotila. Tasoissa kuvataan miltä tilan tulisi näyttää siivouksen jälkeen. Pintapuhtausnäytteiden otto olisi suotavaa tasossa 5, koska tällä varmistetaan tilan mikrobiologista puhtautta. Tasossa 1 on määritelty sellainen tilatyyppi, jossa likaa aistinvaraisella arvioinnilla on runsaasti. (Rakennustietosäätiö 2012.) Laatu vaatimuksia voidaan hyödyntää siivoustaajuuksia ja palvelunkuvauksia suunniteltaessa. (Puska & Viinikka 2015, 17).

Puhtaudenhallinnan osalta tulisi kiinnittää huomiota siivoussuunnitelman- ja ohjeistuksien noudattamiseen, siivouksen säännöllisyyteen ja siivousvälineiden kuntoon ja puhtauteen. (Aittola & Keränen 2020). Kun halutaan mitata objektiivisilla mittareilla siivouksen laatua, on ensin taattava, että siivouksessa on noudatettu kaikki ohjeistuksia annetussa järjestyksessä. Henkilökunnan osaaminen ja ennen kaikkea perehdytys tehtävää varten korostuu. Siivouksen laatuun vaikuttavat myös siivousvälineiden kunto ja puhtaus. Välineitä tulee tarkastella ja uusia tarvittaessa. (Alm ym. 2015.) Siivouksessa tulisi määritellä kriittiset paikat, jotka siivotaan tilanteesta riippumatta. Kyseessä ovat kosketuspinnat joihin asukkaat, omaiset ja työntekijät koskevat päivittäin. Näitä voidaan havainnoida erilaisilla objektiivisilla mittareilla. Mittareita käytetään sovitusti ja näissä noudatetaan annettuja raja-arvoja. (Valkosalo & Koskinen 2020, 62.)

Aistinvaraista arviointia tehdään jatkuvasti usean eritahon toimesta, mutta kysymyksenä on hyvä nostaa, onko tämä riittävä menetelmä? (Alm ym. 2015). Artikkelissa: Riittääkö aistinvarainen puhtauden arviointi sairaalassa? vertailtiin usean sairaalaan puhtausnäytteenoton tuloksia. Näytteitä otettiin usealla eri tavalla visuaalisen tarkkailun ohella. Menetelmiksi valikoitui ATP-mittausmenetelmä, reagenssimenetelmä (valkuaisaine määrä pinnalla) ja bakteeriviljely. Näytteitä otettiin neljästä sairaalasta. Tuloksissa näkyi, miten tärkeää on noudattaa siivoustyöhön suunniteltua siivoussuunnitelmaa ja ohjeistuksia, että päästään haluttuun lopputulokseen. Monin paikoin tuloksissa oli huolestuttavan korkeita tuloksia, jolloin pintaa ei ollut puhdistettu tarpeeksi tai tämä oli tehty väärässä järjestyksessä. Huono puhdistus näkyi kohonneina mittaustuloksena. Henkilökunnan päivityskoulutus tasaisin välein varmistaa tarvittavan ammattitaidon. Eri sairaaloiden tuloksia ei voida verrata keskenään, koska kaikissa sairaaloissa ei ole käytössä objektiivista mittausta. Tutkimus antoi vahvistuksen järjestelmällisen objektiivisen mittauksen käytön parantavan sairaalassa tapahtuvan siivouksen laatua ja aistinvaraisen, eli visuaalisen mittauksen olevan riittämätön keino nykyajan puhtauden mittaamiseen. (Alm ym. 2015.)

Lainsäädäntö ei aseta näytteiden otolle raja-arvoja. Ainoastaan elintarvike- tai ruokalämpötiloja mitatessa on määritelty elintarvikelaissa halutut raja-arvot. Pintapuhtaus näytteiden ottaminen on kuitenkin suositeltavaa. (Välikylä & Mustonen 2021, 43). Tulokset antavat tärkeää tietoa, onko tehty siivous riittävä ja onko se oikein kohdennettu. Mittaustulosten konkreettisuus on todettu lisäävän työn mielekkyyttä, kun voidaan parantaa lopputulosta kertatoisensa jälkeen. (Valkosalo & Koskinen 2021, 44).

Laadunhallintaa tulisi työstää työpaikoilla tasaisin väliajoin. Laadunhallinta prosessin kehittämisen kaavio (Kuvio 4.) on hyvä väline kehitystoimia varten. Tässä lähdetään määrittämään mistä kohteista, milloin, millä aikavälillä ja kenen toimesta näytteitä otetaan. Lopuksi mietitään dokumentointi ja mitä tehdään määritellyn raja-arvon ylittyessä. (Valkosalo & Koskinen 2020.)

KUVIO 4. Laadunvalvonnan prosessin kehittäminen (Valkosalo & Koskinen, muokattu).

Pintapuhtaus näytteitä voidaan ottaa sively- kosketusmenetelmin. Valmisteita on markkinoilla useita, joista voi valita kohteelle toimivimman ratkaisun. (Välikylä & Mustonen 2021, 43–44.) Tunnetuimpia menetelmiä ovat mm. ATP-mittaus, Hygicult- testit ja erilaiset pikatestiliuskat, joilla voidaan todentaa proteiini jäämiä pinoilta. (Valkosalo & Koskinen 2020. 20–23.) ATP on yleinen pintapuhtauden valvontamenetelmä useissa Euroopan maissa. Objektiivinen mittaus toimii yhtenä vaihtoehtona infektioiden torjuntaohjelmassa. (Alm ym. 2015.) Pintojen puhtaus on tärkeä osa potilasturvallisuutta. Siivouksen laatua tulee seurata säännöllisesti aistinvaraisesti ja objektiivisin mittauksin. Siivouspalvelun tuottajalla ja ostajalla on oma velvollisuus järjestää tarvittava seuranta ja tämän dokumentointi siivouksen sopimukseen. Muuttuvat tilanteet vaativat kuitenkin joustamista. Tähän kuuluvat mm. erilaiset epidemiatilanteet ja yksiköiden omat erityistarpeet. (Alm ym. 2015.)

3.5 Siivoustyön mitoitus

Puhtausalan sanasto SFS 5967 määrittelee, että ”Siivoustyön mitoituksessa suunnitellaan siivottavan kohteen siivousohjelma ja lasketaan siivoukseen tarvittava työaika.” Siivoustyötä voidaan mitata monella eri tavalla ja tähän on paljon erilaisia vaikuttavia tekijöitä (Kuvio 5.). Haluttu palvelu ja tilan käyttöaste vaikuttavat siivousaikaan mm. laatuvaatimuksilla, siivottavilla pintaryhmillä, lian kulkeutumisen estämisellä sekä tilojen siivottavuudella. Palveluntuottaja voi omalta osin

jonkin verran vaikuttaa työteon olosuhteisiin. Työnantajan edellytyksenä on valita laadukkaat siivouskoneet ja välineet. Joiden avulla käyttöön saadaan tehokkaat menetelmät liian määrä ja laatu huomioiden. Tämä edellyttää, että esihenkilöillä ja siivoojilla on riittävä menetelmä osaaminen. (Cost Effective, Need Based Cleaning – INSTA 800, 2022.)

KUVIO 5. Siivousaikaan vaikuttavat asiat. (Cost Effective, Need Based Cleaning – INSTA 800, muokattu)

Siivoustyön mitoituksessa kartoitetaan tarvittavan henkilöstön tarve ja työtehtävien jakautuminen siivoustyöohjeiden mukaisesti tasapuolisesti henkilöstön kesken. (Puska & Viinikka 2015, 14). Mitoituksessa tarkastellaan siivoustyön kohteen pintamateriaalit, kalusteet, likaisuus ja käyttöaste, joiden perusteella valitaan siivousmenetelmät ja halutut taajuudet. Annettujen tietojen perusteella lasketaan kokonaistyöaika apuaikoinen. Työaika sisältää siivousmenetelmän tavoitteet, työssä tarvittavat siivousvälineet, siivouskoneet, siivousaineet sekä -menetelmään liittyvät valmistelutyöt, työnsuoritus ja muut huomioon otettavat asiat. Kaikki työtehtävät käydään läpi menetelmäkohtaisesti, jonka avulla saadaan työaika, joko kappaletta, nelilometriä tai juoksumetriä kohti. (SFS 5967 2010, 2.) Apuaikaan sisältyvät siivousvaunun ja siivouskoneiden varustelun, siivoustekstiilien esikäsitteilyn sekä siivousvälineiden ja -koneiden puhdistamiseen liittyvät työtehtävät. Apuaika lisätään aina laskennalliseen työaikaan prosentteina. Elpymisaika lasketaan kokonaistyöaikaan, tämä tarkoittaa sitä, että työntekijä itse säätelee mikrotaucojen avulla aiheutunutta rasiitusta. Mitoitukseen käytetään nykyisin eri yritysten tarjoamia tietokoneohjelmistoja, kuten esimerkiksi Atop- tieto Oy:n

kehittämään ATOPs ohjelmistoa. Kaikissa kehitellyissä ohjelmistoissa taustalla on vakioitunut ajat. (Puska & Viinikka 2015, 14; SFS 5967 2010, 2–3.)

4 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

4.1 Yritys – X:n kuvaus

Yritys- X:n palveluasumisen yksikkö sijaitsee kauniilla joenranta paikalla. Asukashuoneistoista on näköala joenvarteen ja suureen puistoalueeseen. Hoivakodilla työskentelee tällä hetkellä palveluesihenkilö, kaksi sairaanhoitajaa, 15 lähihoitajaa ja kolme tukipalvelutyöntekijää. Hoiva- ja hoitotyöhön osallistuvat sairaanhoitajat, lähihoitajat sekä osaamisensa mukaan tukipalvelutyöntekijät. Tukipalvelutyöntekijät pääosin huolehtivat yksikön puhtaanapidon ja keittiön työtävistä. Hoivakodissa on 28 palveluasuntoa ja pieni ryhmäkoti, jossa on seitsemän asuntoa muistisairaille henkilölle. Ryhmäkotiasuminen on tarkoitettu ympärivuorokautista hoitoa tarvitseville ikäihmisille. (Ryynänen 2023.)

4.2 Lähtötilanteen kuvaus

Yritys- X:n yksiköille on luotu erilaisia ohjeistuksia ja yhtenäisiä pohjia, jotka löytyvät jaetuista kansioista. Valitettavasti siivoussuunnitelmaa varten ei löytynyt minkäänlaista yhteistä ohjeistusta, vaikka tämä on tärkeä osuus toimivaa hoivapalvelua. Yritys- X:llä on useita hoivapalveluiden kohteita, joissa toimii oma tai ostopalvelun tuottama ruoka- ja puhtaanapito. Kokonaisuuksille on yksiköiden toimesta luotu siivoussuunnitelma tai siivoustyönohjeistukset. Tarkastellut suunnitelmat poikkesivat ulkonäöltään ja sisällöltään. Suurimmasta osasta löytyi siivoustyönohjeet ylläpitosiivouksen työtehtäviin ja yksikön siivottavat tilat. Kaikki laaditut suunnitelmat ovat kuitenkin osin toimivia. Löydettyjen ohjeistuksien joukosta tätä kehittämistehtävää ajatellen valikoitui kaksi samaan pohjaan tehtyä suunnitelmaa, joissa kuvailtiin kattavasti yksikön toimintaa ja niistä löytyi yksiköille olennaiset tiedot kuten siivottavat tilat, siivouskerrat, siivouksessa käytettävät puhdistusaineet ja jätehuollon järjestäminen yksikössä.

Yritys – X:n hoivapalvelun yksiköillä on joitain eroja, jotka vaikuttavat millainen siivoussuunnitelma yksikölle muodostetaan. Kyseessä voi olla ostopalvelun tuottama palvelu tai talon henkilökunnan puolesta tapahtuva ruoka- ja puhtaanapito

palvelu. (Karjalainen 2023.) Toimeksiannon yksikössä aikaisemmin on ollut ostopalvelu ulkopuoliselta palvelun tuottajalta, josta on ostettu mm. asukashuoneiden-, yleisien tilojen ylläpitosiivous- ja perussiivouspalvelut. Hoitajat ovat tehneet oman työnsä ohella kaikki keittiöön kuuluvat työtehtävät, tekstiilihuollon ja jonkin verran siivouksen työtehtäviä. Esihenkilön kanssa käyty keskustelu vuonna 2022 antoi ymmärtää, ettei siivouksen laatu ollut kohdannut haluttua laadun tasoa. Henkilökunnan ja asukkaiden omaiset antoivat tasaisesti palautetta tehdystä siivouksesta. Esihenkilön kertoman mukaan siivoukseen laskettu aika ei riittänyt talossa käyneille ostopalvelun työntekijöille. (Kantoniemi 2022.)

Esihenkilön mukaan vuonna 2019 herättiin monien palautekeskusteluiden jälkeen ja laadun vain laskiessa vaihtamaan ruoka- ja puhtaanapito palveluiden tuottaminen oman henkilökunnan haltuun. Hoitajamitoitusten muututtua 2020 saatiin lisävauhtia muutokseen. (Super 2020). Yksikön hoitajamitoitusta tarkasteltiin uudelleen lakimuutoksen myötä, joka mahdollisti tukipalvelutyöntekijöiden palkkaamisen. Siivouksen ja keittiössä tapahtuvat työtehtävät jaettiin uudelleen. (Kantoniemi 2022).

Alkujaan työhön palkattiin vain yksi tukipalvelutyöntekijä vuonna 2019, joka työskenteli keittiössä sekä siivouksessa. Myöhemmin huomattiin, ettei yksi tekijä riitä mitenkään koko talon tarpeisiin. Hoitajat suorittivat yhä keittiössä tapahtuvia työtehtäviä, mikä taas hankaloitti hoidollisia tehtäviä. Vuoden 2020 keväällä palkattiin toinen tukipalvelutyöntekijä, jonka myötä hoitajille tuli harvemmin keittiövuoroja. Kesän aikana poissaolot ja lisääntyvät muuttuvat tilanteet jatkoivat hoitotyön kuormittamista. Joten esihenkilön pyynnöstä tukipalvelutyöntekijät mitoittivat huoneistojen siivousta, ottamalla aikaa ja laskemalla tästä keskiarviota esihenkilön nähtäväksi. Laskelman avulla huomattiin, ettei silloinen mitoitus ollut riittävä. Kolmannen tukipalvelutyöntekijän palkkaaminen tuli ajankohtaiseksi syksyllä 2020. Palkatulle henkilölle mitoituksien mukaan laskettiin 50 % työaika. Uuden tukipalvelijan työtä perusteltiin siten, että tämä tulee poistamaan hoitajille suunnitellut keittiö- ja siivousvuorot kokonaan. Hoitotyöhön jää näin ollen enemmän aikaa ja hoitajamitoitus toteutuu. (Kantoniemi 2022.)

Siivoussuunnitelma, työohjeet ja muita tarvittavia materiaaleja on tehty useamman henkilön toimesta vuosien varrella. Päivitysvastuu on jäänyt tukipalvelutyöntekijöille ja hyväksyminen esihenkilölle. (Kantoniemi 2022). Työohjeistuksia löytyy työntekijöiden kirjoittamana siivoushuoneen seinältä ja osittain kansioista. Vakiintunutta paikkaa ei ole luotu, tämä tuo haasteen uuden työntekijän perehdytykseen. Tietokoneelle on luotu oma siivouksen kansio, mutta täältä ei löydy kaikkea päivitettyä materiaalia. Siivoustyönkansiota ei hyödynnetä. Kansioista löytyy useita vanhentuneita asiakirjoja, aterial- ja puhtauspalveluiden vastuuhenkilön tekemä puhtausluokitus vuodelta 2008 ja muutamia siivoustyöohjeistuksia asukashuoneisiin. Ohjeistuksia on päivitetty työntekijöiden toimesta vuosien 2019–2023 aikana jonkin verran asukashuoneistoissa tapahtuvien muutoksien myötä.

4.3 Yksikön erityispiirteet

Hoivakodit ovat ryhmäkoteja. Asuminen voi olla pitkäaikaista tai lyhytaikaista. Tämä on vanhuksille, mielenterveyskuntoutujille ja kehitysvammaisille kotona asumisen välimuoto, paikka, jossa saadaan tukea, ohjausta ja hoitoa päivittäisiin toimintoihin (Valkosalo & Koskinen 2020, 10–11). Asukkaalla käytössä on oma huone ja kylpyhuone, jotka hän voi sisustaa haluamallaan tavalla. Muiden asukkaiden kanssa ovat yhteiset oleskelu, ruokailu ja saunatilat. Jokaiselle asukkaalle tehdään palvelusopimus ja vuokrasopimus, joiden mukaan laskutetaan kertyneet palvelumaksut. Siivous- ja ruokapalvelut sovitaan jokaisen kohdalla erikseen. Ainoastaan tehostetussa asumisessa nämä tulevat automaattisesti palvelukokonaisuutena. (Karjalainen 2023.)

Omaisien sisustaessa asuntoa mietitään lähtökohtaisesti asukkaan viihtymistä, ei siivottavuutta. Huoneet ovat kodinomaisia, joissa pientä tavaraa on vaihteleva määrä. (Valkosalo & Koskinen 2020, 10.) Matot ja isot huonekalut ovat kauniita sisustuselementtejä, mutta mitä vanhemmaksi asukas tulee ja liikuntakyky huononee, tulee kauniista tavaroista esteitä ja turvallisuusriskejä. Asukkaan tilanteen muuttuessa asuntoa myös muutetaan turvallisemmaksi poistamalla turhia tavaroita ja mattoja.

5 SIIVOUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Luvussa kerrotaan suunnitelman laatimisen vaiheista. Ensimmäisenä koostetuna haastattelun tulokset ja toisena pidetyn siivouksen palaverissa sovitut asiat. Haastatteluprosessissa hyödynnettiin tähän suunniteltua kysymyslomaketta, jonka avulla suoritettiin haastattelu yksikön työntekijöille. Lomakkeen lisäksi käytettiin muutamia apukysymyksiä, joilla saavutettiin kattavampia vastauksia. Palaverin tuomat kommentit yhtenäistivät ohjeistuksien päivitystarpeen. Tietojen pohjalta laadittiin siivoussuunnitelma, joka nojaa kerättyyn teoriapohjaan.

5.1 Haastattelun tulokset

Haastatteluun osallistui yrityksen useasta yksiköstä vain toimeksiantajan kehitystyöhön valittu yksikkö. Vastaajat olivat organisaation työntekijöitä, joilla kaikilla on hyvä käsitys palveluasumisen hygieniasta. Vaikka vastaajia oli vähän, saatiin tarvittava materiaali kehittämistehtävää varten. Haastattelussa oli käytössä haastattelulomake (Liite 1.), jossa oli yhteensä 17 kysymystä. Kysymykset oli ajateltu sellaisiksi, että vastaaja voi olla esihenkilö tai työntekijä. Pohjaan kerättiin sellaisia kysymyksiä, joita voitiin täydentää lisäkysymyksillä ja keskustelulla. Vastaajien määrä jäi suppeaksi pienen työyhteisön vuoksi. Tarkoituksena alussa oli saada muiden yksiköiden työntekijöitä tai esihenkilöitä osallistumaan haastatteluun, mutta kesällä tapahtunut organisaatio muutos vaikutti osaltaan, ettei haastateltavia löytynyt muutoksien vuoksi. Muista yksiköistä kerättiin tästä syystä kehittämistyötä varten vain sähköisistä materiaaleista saatua tietoa, joita pystyttiin osin hyödyntämään suunnitelmaa laatiessa.

Haastattelut järjestettiin syys- ja lokakuun aikana. Henkilöstön loma-aikojen jälkeen. Osallistujia työyhteisöstä oli 3 henkilöä, joilla kaikilla on hyvä käsitys palvelukodin hygieniasta. Jokainen haastattelu kirjattiin ylös haastattelu hetkellä, haastateltavat eivät suostuneet nauhoitukseen. Keskustelut litteroitiin jälkikäteen selkeään luettavaan muotoon.

Tuloksista ilmeni yhtenäinen halu kehittää siivoussuunnitelmaa käytännönläheiseksi, joka olisi juuri tämän yksikön tarpeisiin rakennettu suunnitelma. Suunnitelmaan toivottiin erityisesti tilat, siivoustaajuus, menetelmät, pintamateriaalit ja käytetyt puhdistusaineet. Tämä toisi perehdytykseen uuden elementin, jossa henkilö pääsisi tutustumaan yhden koosteen avulla talon toimintaan. Muut ohjeistukset tukisivat kokonaisprosessin onnistumista. Erityisesti selkeys nousi kaikkien vastaajien kesken. Aikaisemmin on ollut ongelmana, että vanhentunutta tietoa on kerätty useampaan erimateriaaliin ja työntekijöiden on ollut hankala tätä hyödyntää.

Palveluasumisen asuntojen ruoka- ja siivouspalvelun taustalla on asiakkaalle tehty sopimus. Asukkaan muuttaessa asumaan palveluasumisen yksikköön sovitaan näitä koskevat asiat esimerkiksi tarvittu hoiva, mahdolliset palvelusetelit, siivous ja ateriapaketit. (Karjalainen 2023.) Haastattelussa ilmeni, ettei sopimuksia pääse katsomaan kuin vain pyydettyä. Domacare -järjestelmään kerätään kirjatut tiedot ja näihin annetaan rajatusti käyttöoikeuksia. Tukipalvelutyöntekijöillä ei ole oikeuksia tähän järjestelmään. Lähihoitajilla on rajatut oikeudet. Palveluvastaavalta kysymällä pääsee tarkastelemaan mm. ateria- ja puhtauspalveluiden osuuksia. Osa vastaajista kokee tämän hankalaksi ja keskustelussa kävi ilmi, että työntekijältä vaaditaan tietynlaista valppautta, että on tietoinen kaikista tapahtuvista muutoksista. Tiivis yhteistyö hoitajien ja tukipalvelutyöntekijöiden kesken on ensisijaisen tärkeää.

Kehittämistehtävässä laadittava siivoussuunnitelma sisältää ylläpitosiivouksen toteuttamiseen tarvittavat tiedot. Haastattelussa kysyttiin yksikön mitoituksen toteutumisesta. Tämä herätti pitkän keskustelun kaikkien vastaajien osalta. Huoneistojen ylläpitosiivouksen osuus oli mitoitettu ja suunniteltu työntekijöiden toimesta. Tämän mitoituksen ja suunnittelun on hyväksynyt esihenkilö. Mitoitusta pidettiin vanhentuneena ja osin puutteellisena. Tätä toivottiin uudelleen tarkasteltavaksi, koska muutoksia oli tullut ruoan- ja välitystuotteiden toimittajan vaihduttua. Muutokset vaikuttivat suoraan siivoustyön aikatauluihin, koska siivousvuorossa oleva tukipalvelutyöntekijä osallistuu kuorman purkuun ja keittiössä auttamiseen useasti viikon aikana. Siivoustöitä jouduttiin ajan puutteen vuoksi tekemään nopeammin laadun kärsiessä, joskus useiden muutoksien vuoksi siivouksia jäi tekemättä tai ne siirtyivät aikataulussa eteenpäin.

Vaikka opinnäytetyö rajattiin ylläpitosiivouksen osuuteen, kävi myös ilmi, että perussiivous palveluille ei ole annettu kunnollista mitoitusta tai ohjeistusta. Perussiivouspalveluiden osalta on tehty vain ikkunanpesuja jonkin verran vuosittain. Tehostetun palveluasumisen asukkaille nämä palvelut kuuluvat automaattisesti. Yleisien tilojen osalta perusteellinen puhdistus on tehty vuoden 2019 jälkeen vain yhden kerran. Perussiivous on tärkeä osa hoivapalveluissa tapahtuvaa puhtaanapitoa, koska tällä saadaan nostettua siivouksen taso takaisin haluttuun laatuun. (Puska & Viinikka 2015). Perussiivouspalvelut asukashuoneisiin tapahtuu asukkaan tai omaisen ostaessa palvelun. Asukkaiden ollessa vähävaraisia huoneistoja siivotaan vain ylläpitosiivouksella ja perussiivouspalveluita ei oikeastaan osteta. Jatkokehittämistä varten saadut tiedot ovat hyvä asia.

Keskustelussa ilmeni myös, että mitoituksen ja hyvän suunnittelun ulkopuolelle jäävät myös lisäpalveluiden ostot kuten muutto- ja remonttisiivoukset. Tässä haastateltavat ymmärsivät nopeiden muutoksien tuomat haasteet kuten työvoiman puuttumisen ja sijaisen saamisen vaikeuden. Haastateltavat totesivat, että tilanteista on kuitenkin selvitty jokseenkin hyvin. Kiire ja työn laatu ovat vain jäänyt harmittamaan. Hyvä suunnittelu ja lisäajan antaminen toisivat laadukkaampaa palvelua ja työssäjaksamista työntekijöille.

Osaan kysymyksiin haastateltavat eivät osanneet vastata, kuten onko yritykselle määritelty puhtaustasot. Aikaisempien työntekijöiden ja esihenkilöiden laatimat puhtaustasot eivät olleet päässeet käytäntöön asti. Puhtaustasot oli luotu aikaisemman vastuuhenkilön aikana ja tällöin oli muuta ohjeistustakin muutettu. Välissä ostettu ostopalvelu poisti osan ohjeistuksen käytöstä muutamaksi vuodeksi, joten uusien työntekijöiden aloitettua tehtiin uusia lisäohjeistuksia. Puhtaustasot ovat jääneet käyttöönottamatta, koska tähän tarvittu osaaminen puuttui. Kaikki haastateltavat kuitenkin kokivat tasojen olevan tärkeät laadun kehittämisen näkökulmasta ja tähän toivottiin lisäkehittämistä.

Haastattelun lopuksi keskustelimme yksikön siivousvaunusta, siivousvälineistä, koneista, siivousaineista ja käytetyistä koneista. Nämä esille nostetut asiat olivat sellaisia mitä ehdottomasti haluttiin käsitellä yhteisessä palaverissa, jotta uudis-

tukset menisivät eteenpäin. Puhtauden ja hygienian varmistamiseksi näiden asioiden tulisi olla kunnossa ja ajan tasalla. Haastateltavat henkilöt kokivat, että siivousaineita on aivan liikaa käyttötarkoitusta ajatellen ja tähän haluttaisiin muutoksia. Käytössä ei ole yhtenäistä sarjaa, vaan puhdistusaineita on kerätty useasta eripaikasta ja eri merkeiltä. Siivousvälineitä ja koneita on uudistettu vuosien varrella, mutta koettiin osan jo vaativan päivitystä. Tärkeäksi hankinnaksi nostettiin siivousvaunu, koska vanha ei enää palvele yksikön tarpeita. Vaunu on liian pieni ja epäkäytännöllinen. Siivousvälineet tipahtavat kiinnikkeistä tai kaikki siivousvälineet eivät mahdu mukaan. Yksiköllä on käytössä yhdistelmäkone, jota ei päästä hyödyntämään asukashuoneistoja siivottaessa, koska kone on liian iso ja epäkäytännöllinen.

Kokonaisuudessaan haastattelu koettiin hyvin tärkeäksi osaksi siivoussuunnitelman laatimista, koska samalla saatiin keskustelukanava auki mahdollisille tuleville muutoksille ja mahdollisuudelle päästä kehittämään siivous yksikön tarpeisiin sopivaksi.

5.2 Siivousohjeiden päivitys ja palaverin tulokset

Palaveri pidettiin 23.10.2023 ja tästä kirjattiin muistio. Ohjeistuksien uusimista varten pidetty palaveri koettiin erittäin tärkeänä osana kehittämistyön siivoussuunnitelman ja erilaisten ohjeistuksien laatimista ajatellen. Palaverissa käsiteltiin yleisesti siivoukseen liittyviä asioita ja lisäksi kehittämistehtävän myötä laadittavaa siivoussuunnitelmaa ja ohjeistuksia.

Ohjeiden päivitys käynnistyi samaan aikaan siivoussuunnitelman luomisen yhteydessä. Tehtävien päivitystä varten pidettiin yhteinen palaveri, jossa sovittiin tulevien päivityksien raamit. Siivouksen ohjeistuksia haluttiin selkeyttää ja poistaa turhat vanhat ohjeistukset. Keskustelussa nostettiin yksinkertaisuus yhdeksi tavoitteeksi. Karsitaan turhat ohjeet, jotka sekoittavat mm. uuden työntekijän. Aikaisemmin määritellyt puhtauden tasot halutaan ottaa käyttöön, mutta varten tulisi pitää erikseen toinen suunnittelupalaveri.

Päivityksen kohteena olivat ylläpitosiivoukseen kuuluvat ohjeistukset kuten asukashuoneet, wc-tilat, ruokailutilat, sauna ja muut yleiset tilat. Työtehtävät kuten huoneiden siivoukset tulisi kirjoittaa tehtäväkohtaisesti auki. Tehtävät kuvattiin palvelunkuvaukseen (Liite 2.). Tämä helpottaa uuden työntekijän perehdytystä ja tarvittaessa näihin ohjeistuksiin voidaan palata. Kemikaaliluettelo ja käyttöturvallisuustiedotteet tulisi päivittää tietokoneelle ja paperiversiona kansioon. Sovimme palaverissa, että tietokoneelta löytyvät ohjeistukset on hyvä olla myös siivouskeskuksen hyllyssä kansiossa ja muutamat tärkeät ylläpitosiivouksen ohjeet on hyvä löytyä siivouskeskuksen seinältä, josta nämä ovat nopea tarkistaa.

Viikolla tapahtuvat siivoukset kirjataan taulukkoon näkyville, jotta on helppo pysyä selvillä minkä viikon siivoukset ovat kyseessä. Tämä lista laitetaan siivousvaunuun ja ohjeistus laminoidaan. Harvemmin tehtävät siivoukset on jaoteltu näkyville omaan listaan, johon pystytään kuittaamaan tehdyt työt. Kaikki päivitetty ohjeistukset ovat siivouskeskuksen hyllyssä olevassa kansiossa ja tietokoneella. Kaikki materiaali on työntekijöiden ja esihenkilön nähtävillä uusien päivityksiä ajatellen.

Palaverissa käsiteltiin myös haastattelussa nousseita asioita kuten siivousvaunun, siivousvälineisiin, siivoustekstiileihin, siivousaineisiin ja yhdistelmäkoneeseen liittyviä asioita. Sovittiin, että siivoustekstiilejä hankitaan lisää vanhojen tilalle, siivousaineet käytetään niiltä osin loppuun ja tämän jälkeen pikkuhiljaa siirytään käyttämään yhden merkin puhdistusaineita. Keskustelussa myös Diversityn järjestämä puhdistusaineiden käyttöön liittyvä koulutus ja tämän merkin puhdistusaineisiin siirtyminen pidemmän aikajakson aikana. Siivousvälineitä päivitetään rikkinäisten osalta ja asukashuoneisiin hankitaan lisää huonekohtaisia välineitä. Siivousvaunu ja yhdistelmäkone laitetaan toivelistalle seuraavan vuoden budjettiin. Näihin mietittiin yhdessä tarkat perustelut.

Ohjeistuksien päivityksen ulkopuolelle jäivät puhtaustasojen määritys ja perussiivouksen työtehtävät, koska nämä vaativat uudelleen suunnittelun ja aikataulutukset. Keittiön siivoussuunnitelma ja tähän liittyvät ohjeistukset päivitettiin kesällä 2023 omavalvontasuunnitelman päivityksen yhteydessä.

5.3 Valmis siivoussuunnitelma

Siivoussuunnitelmasta haluttiin napakka ja yksikköä palveleva. Tähän tavoitteeseen päästiin tarkan rajauksen ansiosta. Suunnitelmassa on kansilehden, sisällysluettelon (Kuvio 6.) ja liitteiden lisäksi 14 sivua kerättyä tietoa ja ohjeistuksia.

Sisällys

1. SIIVOTTAVAT KOHTEET	2
2. YLEISET TILAT - palvelukuvaus	3
3. ASUNTOSIIVOUS - palvelukuvaus	6
4. PERUSSIIVOUKSET	7
5. SIIVOUSMENETELMÄT JA -JÄRJESTYS	8
6. SIIVOUSVÄLINEIDEN JA KONEIDEN PUHDISTUS.....	11
7. ONNELAKODISSA KÄYTÖSSÄ OLEVAT PUHDISTUSAINEET	12
8. JÄTEHUOLTO.....	13
9. TYÖTURVALLISUUS.....	14

KUVIO 6. Yritys-X:n siivoussuunnitelman sisällysluettelo

Suunnitelmaan kerättiin tietoa siivottavasta kohteesta ja tiloista. Siivouksen taajuudet kerättiin palvelukuvaukseen (Liite 3.) nykyohjeistuksen mukaisesti ja vanhan huonekohtaisen mitoituksen mukaan tehdyt työt. Palvelukuvaukseen (Liite 4.) jaettiin tilakohtaisesti tehtävät taajuuden mukaan (Kuvio 7.). Kuvauksessa kuvataan yleisissä tiloissa tapahtuva ylläpitosiivous. Mainintana suunnitelmaan kirjattiin keittiössä työskentelevän tukipalvelutyöntekijän ruokasalin puhtaanapidon osuus (Liite 2.) ja hoitajien huolehtiman tekstiilihuollon toteutus (Liite 3.). Asuntosiihouksen palvelukuvaus on kohdennettu tehostetussa palveluasumisen siivessä asuville asukkaille. Kohdennus tehty tehostetun palveluasumisen (Liite 5.) viikkoisen siivouksen vuoksi. Muissa asunnoissa siivousta tehdään kahden viikon välein. Osion jälkeen on kuvailtu muihin asuntoihin tehtävää ylläpitosiivousta.

2. YLEISET TILAT - palvelukuvaus

Yleisten tilojen ylläpitösivous:

Ruokasali:

Ovien kosketuspinnat	1xvko
Kalusteet pyyhitään	1xvko
Lattia nihkeä/ kostea pyyhitään/ koneajo	1xvko
Väliovien lasit (tarkistetaan)	1xvko

Lisäksi keittiössä työskentelevä tukipalvelutyöntekijä huolehtii ruokailutilan puhdistuksesta päivittäin. Tähän kuuluvat roskien tyhjennys, pöytien pyyhintä ja lattioiden puhtaudesta huolehtiminen.

Toimistot:

Ovien ja työtuolien kosketuspinnat	1xvko
Roska-astiat tyhjenetään	1xvko
Kalusteet pyyhitään	1xvko
Lattia nihkeä/ kostea pyyhitään/ koneajo	1xvko
Työtasot pyyhitään	1xvko

KUVIO 7. Yritys- X:n siivoussuunnitelman yleiset tilat- palvelukuvaus

Perussiivouksen osalta kirjattiin tässä vaiheessa vain hieman yleistä ohjeistusta ja ikkunan pesujen toteutuminen vuositasolla. Tähän osuuteen täytyy panostaa suunnittelun ja jatkokehittämisen myötä myöhemmässä vaiheessa. Siivousmenetelmiin on kirjattu käytettyjä menetelmiä. Työnjärjestyksestä on kirjoitettu yleiskuvaus asukashuoneissa, yleisissä tiloissa ja saunassa tapahtuvasta siivouksesta. Siivousvälineiden ja koneiden puhdistuksesta on koostettu taulukko, jossa kerrotaan millä tavalla puhdistamista tehdään siivouksien jälkeen. Siivouksessa käytetyt puhdistusaineet on koostettu taulukkoon, josta käy ilmi käyttökohde ja pH-arvot. Työturvallisuuden osuuteen kirjattiin käyttöturvallisuustiedotteiden sijainti ja suojamien käyttöön liittyvät asiat. Käyttöturvallisuustiedotteet löytyvät sähköisenä asiakirjana yhteisistä tiedostoista ja nämä on myös tulostettu siivouskansioon. Jätehuollon osuuteen kirjattiin nykyinen palveluntuottaja ja aikavälit. Liitteeksi siivoussuunnitelmaan laitetaan lajitteluohjeistukset, jotka muuttuivat syksyn 2023 aikana.

Siivoussuunnitelma palvelee nykyisiä talossa olevia työntekijöitä sisältämällä perustiedot tapahtuvasta siivouksesta. Tätä materiaalia voidaan hyödyntää myös perehdytystilanteessa uuden työntekijän aloittaessa tukipalvelutyöntekijän tehtävät. Siivoussuunnitelma tallennetaan yhteisiin tiedostoihin, josta sitä on jatkossa helppo muokata uusien päivityksien myötä. Suunnitelma myös tulostetaan siivouskansioon. Siivoustyönohjeistukset tulevat erillisinä lomakkeina sovitusti siivouskansioon ja tietokoneelle.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön ensimmäinen vaihe oli teoriaviitekehukseen sopivan aineiston kerääminen, jota haettiin kirjallisuudesta, artikkeleista, verkkolähteistä, tutkimuksista ja haastatteluista. Materiaalia löytyi valtavasti ja rajaaminen piti heti alussa saada mahdollisimman selkeäksi. Koen prosessin olleen todella vuoristorata- maista, koska mielenkiintoisten materiaalien myötä löysi pohtivansa asioita aina uudessa valossa. Koen rajauksen onnistuneen hyvin ja työssä on juuri ajateltu Yritys-X:n yksikölle tarpeellista osaamisen vahvistusta.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia uusi siivoussuunnitelma vanhentuneen suunnitelman tilalle. Samalla ajatuksena oli päivittää siivoustyön ohjeistuksia ajan tasalle tulevaa suunnitelmaa varten. Tavoitteena saada siivoussuunnitelma, joka palvelee nimenomaan Yritys-X:n yksikköä, jota voidaan jatkossa päivittää helpommin. Lähtötilanteessa ohjeistuksia ja erilaisia materiaaleja löytyi useammalta vuodelta. Tämä hankaloitti mm. uuden työntekijän perehdytystä työtehtäviin. Työn tavoite kirkastui työtä tehtäessä ja tehty suunnitelma koettiin erittäin hyväksi juuri tarpeita ajatellen.

Suunnitelmaan kerättiin yksikön siivoustaajuus, palvelunkuvaukset, menetelmät, siivousaineet, suojainten käyttö, käyttöturvallisuustiedotteet ja jätehuollon ohjeistukset. Työ pidettiin yksinkertaisena ja sellaisena, että tätä voidaan oikeasti toteuttaa yksikön ympäristössä. Tuloksena on selkeä siivoussuunnitelma ja useampi päivitetty siivoustyönohje, jotka on kerätty yhteen siivouksen kansioon, jota säilytetään siivouskeskuksessa. Laminoitu päivittäiset siivoukset lista löytyvät siivousvaunusta ja seinältä muutamia tärkeitä ohjeistuksia. Tietokoneella on yksi siivouskansio, jossa kaikki materiaali on helposti löydettävissä kaikilla työntekijöillä.

Keskusteluiden avulla saatiin avattua siivousvälineiden, koneiden ja puhdistusaineiden päivittämisen tarve. Mikä on jo osittain edennyt tehtyjen päätösten myötä. Siivousvälineitä päivitetään pikkuhiljaa ja budjetoitiin huomioidaan koneiden päivitys. Puhdistusaineita käytetään osin loppuun ja uusitaan vain yhdestä puhdistusaine sarjasta, joka selkeyttää käytettävien aineiden valikoimaa.

Haastattelulla saatiin myös tärkeää tietoa jatkokehittämistä ajatellen. Puhtaanapidon mitoitus ei keskusteluiden ja pidetyn palaverin perusteella olleet ajan tasalla ylläpito- tai perussiivouksen osalta. Keittiössä lisääntyneet työtehtävät ruoan- ja välitystuotteiden toimittajan vaihduttua lisäsivät siivoustyövuorossa olevan tukipalvelutyöntekijän työmäärää. Tilausten tekoa ja kuormanpurkua ei ole huomioitu nykyisessä mitoituksessa. Tämä vaikuttaa siivouksen laatuun, koska siivousaikaa joudutaan tiivistämään siivousvuorossa olevalta tämän auttaessa keittiössä työskentelevää tukipalvelutyöntekijää. Kävi myös ilmi, että perussiivouspalveluita ei ollut suunniteltu tai mitoitettu, kuin ikkunanpesujen osalta, eli kaikki muu perusteellinen siivous jää huomioimatta. Jatkokehityksenä voitaisiin perussiivouksen osuuteen lisätä oma taulukko tai vuosikello, jonka avulla suunnittelu olisi helpompaa. Tämän avulla helpottuisi työntekijä resurssin laskemista.

LÄHTEET

Aittola, S & Keränen, T. 2018. Siivous ja pintojen desinfektio. Teoksessa Anttila, V-J., Kanerva, M., Kuronen, M., Kurvinen, T., Lyytikäinen, O., Rantala, A., Vuento, R. & Ylipalosaari, P (toim.). Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta. 7. uudistettu, tarkistettu painos. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 472–478.

Alm, J., Einiö, C., Kela, M., Koukkari, K. & yrjösalo, M-L. 2015. Riittääkö aistinvarainen puhtauden arviointi sairaalassa? Suomen Sairaalahygienialehti. 32(1), 9–15. Viitattu 12.11.2023 https://infektioidentorjunta.fi/wp-content/uploads/2020/03/15_1.pdf

Cost Effective, Need Based Cleaning – INSTA 800. 2022. Siivouspalvelun tekninen laatu INSTA 800 -standardin mukaan määriteltynä. Siivousaikaan vaikuttavat tekijät. 5–15. Viitattu 9.11.2023 https://puhtausala.fi/site/assets/files/8258/insta_800-hanke_io2_raportti.pdf

Eronen, R. 2016. Aseptiikka lähihoitajien koulutuksessa ja kokemukset työssäoppimisessa – ”Aseptiikka jupinaa”. Suomen Sairaalahygienialehti. 34(3), 155–160. Viitattu 16.11.2023 https://infektioidentorjunta.fi/wp-content/uploads/2020/03/16_3.pdf

Heikkinen, H. & Kainulainen, K. 2016. Usein kysyttyä: sairaalasiivous ja terveydenhuolto. Suomen Sairaalahygienialehti. 34(4), 201–211. Viitattu 11.11.2023 https://infektioidentorjunta.fi/wp-content/uploads/2020/03/16_4.pdf

Hengitystieinfektioiden ehkäisy. 2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Luettu 1.11.2023 <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/hengitystieinfektioiden-ehkaisy>

Hengityssuojaimien käyttö. 2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Luettu 29.10.2023 <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/hengityksensuojaimien-kaytto>

Hoitajamitoitus 0,7 tulossa lakiin. 2020. Superliitto. Luettu 13.10.2023 <https://www.superliitto.fi/viestinta/ajankohtaista/hoitajamitoitus-0-7-tulossa-lakiin/>

Inkeroinen, S. 2022. Siivousvälineet. Teoksessa Oivanen, E. (toim.) Siivoustyön käsikirja. SSTL Puhtausala ry, 91–94. Viitattu 11.11.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/book/978-952-9633-92-0>

Kantoniemi, R. palveluesihenkilö. 2022. Haastattelu 7.7.2022. Haastattelija Törmälä, K. Kajaani

Karjalainen, T. palveluvastaava. 2023. Haastattelu 23.10.2023. Haastattelija Törmälä, K. Kajaani

Kathare, M., Julander, A., Erfani, B., & Schenk, L. (2022). An Overview of Cleaning Agents' Health Hazards and Occupational Injuries and Diseases Attributed to Them in Sweden. *Annals of work exposures and health*, 66(6), 741–753.

Korpelainen, S. 2021. Säännöllisellä omavalvonnalla varmennetaan pintojen puhtaus ja tasalaatuinen palvelu. Suomen Sairaalahygienialehti. 39(4), 25–27. Luettu 2.9.2023 <https://infektioidentorjunta.fi/wp-content/uploads/2022/01/Infektioidentorjunta-4-2021-ok-net.pdf>

Käsihygieniäohjeet ammattilaisille. 2023. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Luettu 1.10.2023 <https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/kasihygieniaohjeet-ammattilaisille>

Kääriäinen, P. 2022. Siivousmenetelmät. Teoksessa Oivanen, E. (toim.) Siivoustyön käsikirja. SSTL Puhtausala ry, 67–74. Viitattu 11.11.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/book/978-952-9633-92-0>

Leskinen, M. 2020. Hygieniapuutteisiin puuttuminen. Suomen Sairaalahygienialehti. 32(2), 24–26. Viitattu 29.8.2023 <https://infektioidentorjunta.fi/wp-content/uploads/2020/05/Infektioidentorjunta-2-2020.pdf>

Lindberg, J. & Oja-Lipasti, P. 2018. Hoitotyön hyvät hygieniakäytännöt tehostetussa palveluasumisessa. Opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Muistisäännöt hyvään käsihygieniaan palveluasumisessa ja laitoshuollossa. 2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 28.10.2023 https://thl.fi/documents/533963/1873329/8.+FI+kasihygienia_palveluasumisessa_A3_vihrea.pdf/53ef5cda-eabc-624e-f4c7-55f9ee490bee?t=1594117239963

Mäkeläinen, E. & Meriö-Hietaniemi, I. Työsuojavaatetus sekä henkilösuojaimet. Teoksessa Toura, S. & Lyytikäinen, O. (toim.) Infektioiden torjunta pitkäaikaishoidossa ja – hoivassa. 41–48. Viitattu 26.8.2023 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139297/URN_ISBN_978-952-343-464-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Peltonen, T. 2018. Tee siivouksesta edullisempaa ja turvallisempaa – annostelet pesuaineet oikein. Kiiltoclean Oy. Viitattu 1.11.2023 <https://www.kiilto.fi/uutishuone/tee-siivouksesta-edullisempaa-ja-turvallisempaa-annostelet-pesuaineet-oikein/>

Puska, R. & Viinikka, E. 2015. Siisti! 1. p. Helsinki: Sanoma Pro

Pysäytä käsi-ihottuma. 2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 27.10.2023 <https://hyvatyo.ttl.fi/hubfs/Korona/tyoterveyslaitos-kasiensuojaus-terveydenhuollossa.pdf>

Rakennustietosäätiö. 2012. KiinteistöRYL 2009: Kiinteistöpalveluiden yleiset laatuvaatimukset. Helsinki: Rakennustieto.

Ryynänen, J. palvelupäällikkö. 2023. Haastattelu 6.5.2023. Haastattelija Törmälä, K. Kajaani

SFS 5967. 2010. Puhtausalan sanasto. Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto SFS Ry.

SFS INSTA 800:1. 2019. Siivouksen tekninen laatu. Osa 1 Siivouksen teknisen laadun määrittely- arviointijärjestelmä. Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto SFS Ry.

Tavanomaiset varotoimet ja varoimiluokat. 2022. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 31.10.2023 <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/tavanomaiset-varotoimet-ja-varoimiluokat>

Valkosalo, T. 2022. Siivousaineet. Teoksessa Oivanen, E. (toim.) Siivoustyön käsikirja. SSTL Puhtausala ry, 75–79. Viitattu 11.11.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/book/978-952-9633-92-0>

Valkosalo, T. et al. 2020. Kodinomaista palveluasumista hygieenisesti. 1. painos. Pori: Ympäristökustannus Oy. 10-75.

Valkosalo, T. 2023. Siivoustyön kuormitus on monen tekijän summa. ErgoClean, Cleaning ergonomics – to prevent occupational diseases and accidents -hanke. Viitattu 18.7.2023. <https://www.propuhtaus.fi/siivoustyon-kuormitus-on-monen-tekijan-summa/>

Välkylä, T. & Mustonen, E. 2021. Hygieniaopas: Opas hygieniaosaamiskoulutukseen sekä ammattikeittiöiden, elintarviketeollisuuden, elintarvikekaupan ja alan oppilaitosten hygieniakoulutukseen sekä elintarvikevalvonnan käyttöön. 23. painos. Pori: Ympäristökustannus Oy.

WHO. 2009. WHO guidelines on hand hygiene in health care. World Health Organization. Geneva. 48–75. Viitattu 16.8.2023 https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/44102/9789241597906_eng.pdf?sequence=1

LIITTEET

Liite 1. Haastattelu kysymykset

Hoivakodin puhtauspalveluiden kehittäminen

Laaditut haastattelu kysymykset:

1. Mitä hyvän siivoussuunnitelman tulisi sisältää?
2. Ovatko nykyiset ylläpitosiivouksen työnohjeet helposti löydettävissä?
3. Puuttuuko joitain ohjeistuksia ja mitä ohjeistuksia tulisi päivittää?
4. Onko siivoustyöstä koostettu laadunvalvontaan soveltuvaa dokumentointia?
5. Pidätkö puhtaustasoja tärkeinä?
6. Toteutuvatko siivouksessa määritellyt puhtaustasot?
7. Millä tavalla toteutuvat tai eivät toteudu?
8. Kenen toimesta puhtautta seurataan?
9. Seurataanko siivouksen toteutumista mielestäsi tarpeeksi?
10. Ovatko siivouksen vastuualueet määriteltä? (esim. asukas tai omainen siivoaa itse...)
11. Ovatko palvelusopimukset kaikkien nähtävillä?
12. Mitä näistä palvelusopimuksista selviää siivouksen osalta?
13. Millä tavalla siivoustyön mitoitus on tehty yksikössä?
14. Toteutuuko siivoustyön mitoitus mielestäsi hyvin? Tulisiko tätä tarkentaa joltain osin?
15. Onko laadittu poikkeustilanteita varten omaa suunnitelmaa? Esimerkiksi noroviruksen leviämisen ehkäisyyn?
16. Ovatko siivousvälineet ja koneet ajan tasalla, jos ei, mitä tulisi päivittää?

Liite 2. Yritys-X siivoussuunnitelma sivu 1

YLEISET TILAT- palvelunkuvaus

Palvelukuvaukseen on kerätty siivottavien alueiden taajuudet.

Yleisten tilojen ylläpitosiivous:

Ruokasali:

Ovien kosketuspinnat	1xvko
Kalusteet pyyhitään	1xvko
Lattia nihkeä/ kostea pyyhitään/ koneajo	1xvko
Väliovien lasit (tarkistetaan)	1xvko

Lisäksi keittiössä työskentelevä tukipalvelutyöntekijä huolehtii ruokailutilan puhdistuksesta päivittäin. Tähän kuuluvat roskien tyhjennys, pöytien pyyhintä ja lattioiden puhtaudesta huolehtiminen.

Toimistot:

Ovien ja työtuolien kosketuspinnat	1xvko
Roska-astiat tyhjenetään	1xvko
Kalusteet pyyhitään	1xvko
Lattia nihkeä/ kostea pyyhitään/ koneajo	1xvko
Työtasot pyyhitään	1xvko

Liite 3. Yritys-X siivoussuunnitelma sivu 2

Oleskelutilat, käytävät, portaat:

Ovien kosketuspinnat	1xvko
Roska-astiat tyhjenetään	1xvko
Kalusteet pyyhitään	1xvko
Lattia nihkeä/ kostea pyyhitään/ koneajo	1xvko
Väliovien lasit	1xvko
Tasot ja hyllyt pyyhitään	1xvko
Irtomatot imuroidaan	1xvko
Porraskaiteet pyyhitään	1xvko
Ikkunalaudat pyyhitään	1xkk

Tuulikaappi ja hissi:

Ovien kosketuspinnat	1xvko
Peilit pyyhitään	1xvko
Lattia kostea pyyhitään/ imuroidaan	1xvko
Hissioven urat imuroidaan	1xkk

Sauna- ja pesuhuonetilat:

Ovien ja katkaisijoiden kosketuspinnat	1xvko
Roska-astiat tyhjenetään	1xvko
Kalusteet pyyhitään	1xvko
WC istuin puhdistetaan	1xvko
Käsienpesuallas puhdistetaan	1xvko
Peilit puhdistetaan	1xvko
Lattiat harja pestään ja kuivataan kuivaimella	1xvko
Suihkuseinät harja pestään ja kuivataan kuivaimella	1xvko
Suihkulaitteet puhdistetaan	1xvko
Lauteet harja pestään	1xvko
Lattiakaivot puhdistetaan	1xkk

Hoitohenkilökunnan suorittamassa välisiivouksessa pestään valmiilla käyttöliuoksella asiakkaan käytössä olleet apuvälineet (suihkutuoli tms.) ja lattia kas-tuneilta osin sekä kuivataan ne. Lauteet huuhdellaan aina käytön jälkeen. Pesuti-lan ja saunan siivouksessa käytetään tarvittaessa desinfiioivaa yleispuhdistusai-netta. Lopuksi siivousvälineet pestään, desinfioidaan ja kuivataan asianmukai-sesti.

Liite 4. Yritys-X siivoussuunnitelma sivu 3

Henkilökunnan WC:

Ovien kosketuspinnat	1xvko
Roska-astiat tyhjenetään	1xvko
Kalusteet pyyhitään	1xvko
WC istuin puhdistetaan	1xvko
Käsienpesuallas puhdistetaan	1xvko
Lattia kostea pyyhitään	1xvko
Paperiannostelijat täytetään	1xvko
Lattiakaivot puhdistetaan	1xkk

Henkilökunnan pukuhuone:

Ovien kosketuspinnat	1xvko
Roska-astiat tyhjenetään	1xvko
Käsienpesuallas puhdistetaan	1xvko
Penkkien istuintasot pyyhitään	1xvko
Lattia kostea pyyhitään	1xvko
Pukukaappien päälliset pyyhitään (vapailta osin)	1xkk

Liite 5. Yritys-X siivoussuunnitelma sivu 4

ASUNTOSIIVOUS- palvelunkuvaus

Tehostetussa palveluasumisessa:

Asiakkaan asunto:

Ovien ja katkaisijoiden kosketuspinnat	1xvko
Roska-astiat tyhjenetään	1xvko
Keittiötilan tasot, liesi ja allas pyyhitään	1xvko
Tasot ja hyllyt pyyhitään	1xvko
Pöytäpinnat pyyhitään	1xvko
Matot imuroidaan	1xvko
Lattia imuroidaan tarvittaessa	
Kostea pyyhitään	1xvko

Asiakashuoneen WC/suihkutila:

Ovien ja katkaisijoiden kosketuspinnat	1xvko
Roska-astiat tyhjenetään	1xvko
Kalusteet pyyhitään	1xvko
WC istuin puhdistetaan	1xvko
Käsienpesuallas puhdistetaan	1xvko
Peilit puhdistetaan	1xvko
Lattia kostea pyyhitään/ harjapesu	1xvko
Suihkulaitteet ja tarv. suihkuseinät puhdistetaan	1xvko
Lattiakaivot puhdistetaan	1xkk

Liinavaatteet vaihdetaan aina tarvittaessa, mutta vähintään 2 kertaa kuukaudessa. Palvelutalon henkilökunta huolehtii asiakkaan pyykkihuollosta tarpeen mukaan.

Palveluasumisessa siivousta on sopimuksen mukaan kahden viikon välein. Lisäsiivoukset ovat omakustanteisia. Muilla asukkailla on siivous asunnoissa, jos he ovat ostaneet asuntonsa siivouksen palvelukodin palveluna. Asukkaalla on oikeus myös siivota itse tai hankkia asuntonsa siivous ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Pyykkihuolto myös ostettava palvelu, jota tehdään hoitajien ja tukipalvelutyöntekijöiden toimesta. Talon pyykinpesukoneet ovat myös asukkaiden vapaassa käytössä.